

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Barroc i flamenc

RAFAEL BONAVIDA I LEONOR LEAL

Dissabte 13 de maig del 2023, 19.30h.

Convent de Sant Antoni de Pàdua
TORÀ

Valora'ns!

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Consulta la resta de programació
d'Espurnes Barroques a:

ESPURNESBARROQUES.CAT

Programa

Santiago de Murcia (1673-1739)

Bailad caracoles

Fandango

Jácaras de la costa

Francisco Guerau (1649-1722)

Marionas

Santiago de Murcia

Fustamberg

Cumbees y Zarambeques

Paco Peña (1942)

Santuario (soleares)

Tradicional / Tomatito (1958)

Bulerías

Gaspar Sanz (1640-1710)

Marizápalos

Anònim del Perú (s. XVIII)

Lanchas para baylar

Gaspar Sanz / Rafael Bonavita

Canarios y Jácaras

Durada del concert: 1h 20' sense pausa

Notes al programa

El flamenc en el barroc

Quan es pensa en música barroca, ràpidament ens ve al cap la idea d'una música noble i aristocràtica, feta per a prínceps i princeses... Tanmateix, amb el “passeig pel barroc prohibit” que proposem en aquest concert, volem mostrar un altre aspecte igualment important de l'estil musical del segle XVII i primera meitat del XVIII: la música que es tocava i ballava als carrers i a les places, a les festes dels pobles i a les cases de la gent corrent. Una particularitat del barroc espanyol, va ser que els compositors –fins i tot els més erudits– es van mantenir sempre propers a les arrels populars de la música, e un tarannà que ha perdurat fins a final del segle XX (Joaquín Rodrigo, Manuel de Falla...)

Balls com les *jácaras*, on es perceben ritmes i harmonies del flamenc actual, van ser qualificats com a immorals a la seva època, ja que incitaven moviments “bruscos i indecents” que contrastaven, per exemple, amb l'alegria dels *canarios*. L'energia i el marcat ritme de *fandango* (també present al flamenc actual amb trets musicals una mica diferents) ha captivat fins i tot compositors com Boccherini, Mozart o Rimsky-Korsakov. Els *zarambeques* i *cumbees* mostren un món divers, i ens acosten al ritme i al so que els esclaus africans van portar a les colònies americanes. Aquestes músiques –que les autoritats sovint censuraven per considerar-les lascives– van ser portades a Europa pels espanyols, adaptades per a balls i cançons, i utilitzades fins i tot en obres de teatre.

La major part del repertori musical que presentem avui pertany als manuscrits del guitarrista madrileny Santiago de Murcia, la música del qual va ser trobada a Mèxic, on probablement va vaitjar cap al 1730. Seguint la pràctica habitual a l'època, al gruix de la seva música hi he afegit alguns passatges i melodies, com era costum a l'època, quan la música barroca no era “clàssica” ni “antiga”... quan la música estava fresca i recent creada, i la gent estava delitosa per escoltar, tocar i ballar coses noves i espontànies.

D'on prové la música popular actual, amb uns ritmes i melodies que semblen haver estat amb nosaltres “des de sempre”? La música i el ball d'aquest *Barroc flamenc* són una creació conjunta nascuda de la col·laboració entre dos artistes inquiets que

busquen les arrels d'alguns dels ritmes principals del flamenc actual. La distinció entre “culte” i “popular” era, en la música barroca, força més difusa del que pretén ser-ho avui. Tampoc els oficis d'intèrpret i compositor estaven tan separats com ho solen estar avui, i això es percep en l'empremta personal que reben tant les músiques i balls barrocs com els “tocs” flamencs. De la mateixa manera, les coreografies pertanyen a Leonor Leal, fruit de la seva àmplia experiència professional, i del treball conjunt de recerca creativa del duet.

Al repertori de guitarra barroca, hi trobem la superposició de ritmes binaris i ternaris, i esquemes harmònics que ens mostren l'estreta relació existent, per exemple, entre la xàcara d'aleshores i la buleria d'avui. Les curioses *Lanchas para baylar* il·lustren el barroc indígena del Perú al segle de les llums i aporten una contagiosa alegria al programa. Moltes d'aquestes músiques, en les seves versions cantades, eren els equivalents de l'època barroca a les balades i boleros actuals, generalment de tema amorós (encara que no exclusivament) i constituïen l'immens repertori de música domèstica, present tant a la cort com a les festes populars. Les buleries adquireixen a la guitarra barroca un nou color, i el seu ritme frenètic contrasta amb dolces melodies com la *Fustamberg*, dansa d'origen noble, probablement austríac, que il·lustra delicadament altres aspectes d'aquests balls de diferents èpoques i contextos interconnectats. Músiques i balls que ens porten a recórrer mons diferents —encara que potser no tant...— antics i nous alhora.

Rafael Bonavita
Músic

Fitxa artística - Biografies

RAFAEL BONAVIDA, guitarra barroca

Nascut a Uruguai i diplomat a la cèlebre Schola Cantorum de Basilea, Suïssa, Rafael Bonavita és un reconegut intèrpret en l'àmbit dels instruments antics de corda polsada, sense abandonar el seu primer instrument la guitarra clàssica. Els seus inicis els va fer sota la guia d'Álvaro Pierri en guitarra i Hopkinson Smith en viola de mà, guitarres i llaüts antics. A la seva trajectòria ha integrat des de sempre diversos estils i tendències, rigorós amb la filologia històrica però buscant la proximitat amb el públic i les connexions entre la música antiga i l'actual. Després d'anys de col·laboració amb prestigiosos directors com Jordi Savall, Marc Minkowski o René Jacobs, Bonavita enfoca el seu treball actualment a la seva activitat solística i projectes personals, com Mar Barroco al costat de Leopoldo Novoa, o els duos amb la mezzosoprano Marisa Martins o la ballaora Leonor Leal.

Com a concertista i pedagog, treballa intensament a Europa, Àsia i Amèrica del Sud, i complementant la seva activitat principal, Bonavita treu el cap també sovint a altres repertoris, com la música contemporània o el flamenc. Entre els seus enregistraments com a solista, destaquen els seus CDs "Principe delle Muse" i "Sanz-Murcia, danses per a guitarra barroca" (Premi al millor CD-Recital a Espanya, 2008), "Música Moderna", dedicat a l'avantguarda del barroc italià per a tiorba, "Al compàs de la viola de mà", que inclou algunes composicions pròpies i d'autors del renaixement espanyol, i "Bach-Bonavita" amb el llaüt barroc. El seu nou projecte és el duo Mar Barroc amb Leopoldo Novoa (marimbol, guitarra de son i veu), amb qui ha gravat el CD "Instrumentos Migrantes" (2019), explorant les connexions entre el barroc europeu i la música tradicional llatinoamericana.

Rafael Bonavita és professor d'Instruments de corda polsada del Renaixement i el Barroc al Conservatori Professional de Música de Saragossa, i de Taulatures i Interpretació històrica de la música per a guitarristes a Musikene, Centre Superior de Música del País Basc.

LEONOR LEAL, ballaora

Ballaora singular amb una formació sòlida amb dansa clàssica i espanyola que va trobar en el Flamenc el vehicle propici per desenvolupar el seu talent. La seva versatilitat permet adaptar-se a contextos molt diversos i afrontar reptes que li obren portes per continuar creixent com a artista.

Entre 1989 i 1998 rep formació de piano, dansa clàssica i dansa espanyola a l'Escola de Belén Fernández a Jerez de la Frontera finalitzant la seva titulació de ballet clàssic, per la prestigiosa Royal Academy of Dance així com pel Conservatori Professional de Sevilla. El 1998 es trasllada a la capital sevillana i completa els seus estudis de Magisteri Musical aconseguint la diplomatura per la Universitat de Sevilla.

La seva formació al ball flamenc l'obté traient temps per estudiar-lo amb els mestres més destacats de Sevilla (Manolo Marín, Pilar Ortega, Carmen Montiel, Pepa Coral o la família Galván) i a Jerez de la Frontera amb mestres com Juan Parra, Angelita Gómez o Chiqui de Jerez.

Va començar el seu camí professional fent col·laboracions amb artistes destacats i formant part d'importants companyies flamenques. El 2008, va presentar el seu primer espectacle propi i des de llavors manté la seva trajectòria escènica en solitari amb un ritme sostingut de producció i estrena de noves obres de diferents formats. Produccions que compatibilitza amb projectes o iniciatives molt variades ja siguin per a teatre, peces didàctiques, videodances o compostos amb entramats musicals diversos, des del barroc, a la música contemporània. La seva trajectòria com a solista és recolzada per diversos guardons.

Presenta les seves peces a moltes de les principals mostres europees i americanes de flamenc com les Biennals de Sevilla i Holanda o els festivals de Jerez, Dusseldorf, Esch Luxemburg, Nîmes, Mont de Marsan, Tolosa, Londres i Nova York.

Compagina des dels seus inicis la carrera artística amb la docència, sent requerida contínuament com a professora a escoles i festivals internacionals de flamenc de tot el món.

Tast gastronòmic

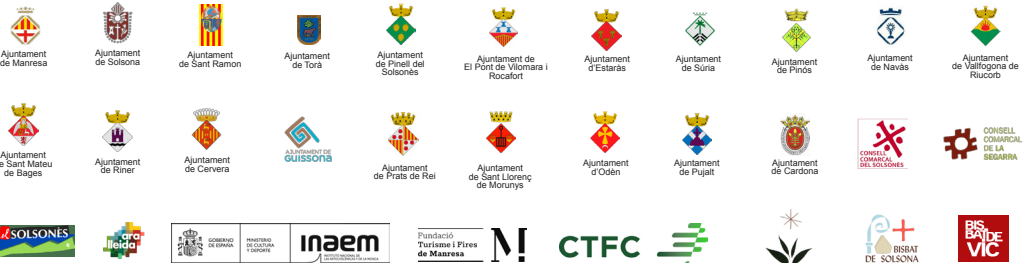
Casa Magí

Cerveses La Pirata

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · Oliva Torras Grup · Farmàcia Planas · Alapont · La Mare Cultural · Ganiquets Pallarès · AGEÇ · Tèxtil Oliu
Vidres Solsona · Òptica Jané · La Farga del Solsonès · Òmnium Segarra · Knauf · Fustes Jané · Porc de Palou · Dasler · Oli Migjorn · Koobin
Constructora del Cardoner · Forumgestió Assessors · Càmping La Ribera · Estany 2011 · Tallers Ballús · Constructora de Solsona · Fruits Taribó
Farmàcia Òptica Casas · Espar Sala · Tegecom · El Monegal · Casa Rural Sant Petrus de Madrona · Càmping Solsonès · Allotjaments L'Era d'en Bella
Hotel Bremon · CDR Museu de la Pauma · Fusteria Joan Rafart · Tallers ARTA · Farmàcia M. Teresa Comas · Hotel Sant Roc · La Garriga de
Castelladral · Urbi Apartaments · El Firabar · La Bauma · El Centru · Balneari de Vallfogona · Hostal Jaumet · Celsona · EssènciesCat · Comissió
Cultural de Canalda · Assoc. d'Amics de Vergós Guerreat · Associació Riubrogent · Associació Vall del Corb · Acústic Barna · DSF Ferreria
Explotacions forestals Pujol

Productors:

Cerveses La Pirata · Cafès Gener · Pastisseria Camps · Casa Cavallera · Restaurant Mare de la Font · Parc de les Olors de Claret
Celler Grau i Grau · Casa Magi · Sastret's · dPagès · Aubagueta · Celler Abadal · Oli Migjorn · Restaurant Cal Carter · La Fornera
de Biosca · Celler Comalats · Mel Meleix · Mel Anthophila · Restaurant de Castelladral · Formatges Muntanyola · Gerio
Vins Roc Falcon · Celler Collbaix · El Molí · Hostal del Rector · Celler Estol Verd · Somsomnis · Forn Jorba · Vins Piteus · Casal de Castellallat
Entrebosc · Porc de Palou · Els Tractets · Restaurant El Miracle · El Rosal · Un Pam de Terra · Casal de Cervera · Casa Dalmases · Selecte Wine Store
Forn Isabel · Formatgeria Valette · Biolord · Flequers de Cardona · Restaurant El Monegal · Ambrosetti · Celler Castell d'Encús · Eixarcolant

Mitjans col·laboradors:

